

FREDERICK FORSYTH

SPECTATORUL
UNEI VIETI FASCINANTE

RAO Distribuție
Str. Bărgăului nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

Frederick Forsyth
The Outsider: My Life in Intrigue
Copyright © 2015 by Frederick Forsyth
Toate drepturile rezervate

Spectatorul unei vieți fascinante
Traducere din limba engleză
Iris-Manuela Anghel
prin LINGUA CONNEXION

© RAO Distribuție, 2018
Pentru versiunea în limba română

2020

ISBN 978-606-006-360-5

Cuprins

PREFAȚĂ.....	9
UN SEAT ROSTIT ÎN ȘOAPTĂ.....	15
O CUTIE MARE CU PUDRĂ DE TALC.....	21
VISUL UNUI BĂIEȚEL.....	24
FRANCEZA ȘI TAIENELE EI.....	28
GERMANA ȘI TAIENELE EI.....	34
DIN NOU ÎN GERMANIA.....	38
LIMBILE STRĂINE ȘI TAIENELE LOR.....	42
CU UN PAS MAI APROAPE DE STELE.....	46
O DRUMETIE LUNGĂ.....	52
O RĂZBUNARE PROSTEASCĂ.....	60
UN DOMN DE LA CLARE COLLEGE.....	63
SPANIOLA ȘI TAIENELE EI.....	67
TANGERUL ȘI TRUPELE MARINEI REGALE.....	78
BLANA DE LEOPARD.....	82
„EU SUNT IISUS HRISTOS”.....	87
AVIONUL DE VÂNĂTOARE VAMPIRE.....	93
KING’S LYNN.....	104
FLEET STREET.....	113
PARISUL ÎN FLĂCĂRI.....	119
FRATELE CEL MARE.....	131
MOARTEA LUI KENNEDY.....	135
SĂ NE AJUTĂM „VERII”.....	140
IZBUCNIREA RĂZBOIULUI.....	149
LUMINA PARURILOR.....	154
O BERE ÎN COMPANIA UNUI PAZNIC DE LAGĂR.....	157

Reportaj pentru emisiunea „Cărți”	162
O ALEGERE NEINSPIRATĂ	162
TRANSFERUL LA BBC	165
O ZI CU RED ARROWS	169
GUSTUL AFRICII	173
SFÂRȘITUL CARIEREI	181
ADIO, BBC!	192
O FILĂ DE ISTORIE	200
EILAT	206
IERUSALIM	210
MĂRTURISIREA	215
DESPRE ȘOARECI ȘI CÂRȚIȚE	218
O EXPLOZIE MEDIATICĂ	226
UN CERTIFICAT UTIL	233
DOMNUL SISSONS	235
UN PAHAR BINEMERITAT	237
BUCĂȚI DE ȘRAPNEL	239
DESPRE ALȚI ȘOARECI – ȘI MERCENARI	243
AMINTIRI	247
ZBORUL SPRE CASĂ	250
UN MANUSCRIS INDEZIRABIL	256
ODESSA	264
CÂINIÎ RĂZBOIULUI	271
O CINĂ NEOBIȘNUITĂ	278
FERICIREA SUPREMĂ	283
PRIETENI ȘI ADVERSARI	294
CINCI ANI ÎN IRLANDA	301
O ȘMECHERIE „FAINĂ”	308
UIMITORUL DOMN MOON	314
PUNCT ȘI DE LA CAPĂT	320
MOARTEA LUI HUMPY	323
O ÎNTREBARE ARZĂTOARE	327
DE LA GHEIȘELE MAIKO LA CĂLUGĂRI	334
O LOVITURĂ DE STAT HAOTICĂ	341
HOTELUL PĂCII ȘI TRASOARE	348
UN VIS DEVENIT REALITATE	355

*Pentru fiii mei, Stuart și Shane,
în speranța că le-am fost un părinte bun*

Un sfat rostit în șoaptă

Tata s-a născut în 1906, în orașul Chatham din comitatul Kent. Era fiul cel mare al unui subofițer din Marina Regală Britanică, mai mult plecat de acasă. A ieșit, la vârsta de douăzeci de ani, de pe băncile Dockyard School, pe o piață a forței de muncă ce oferea un post doar unui singur tânăr din zece, câți căutau un loc de muncă. Ceilalți nouă continuau să îngroașe rândurile șomerilor.

Era inginer proiectant în domeniul construcțiilor navale, dar Marea Criză Economică a încetinit considerabil ritmul industriei navale. Amenințarea hitleristă nu se materializase încă, iar numărul vaselor comerciale era mult mai mare decât cererea de transport a produselor industriale. După cinci ani de existență mizeră și slujbe obscure, a urmat sfatul pe care îl primeau de obicei tinerii din vremea aceea: Du-te în Orient, tinere! S-a înscris pentru un post de cultivator de arbori de cauciuc în Malaya.

Pare ciudat astăzi să-i încredințezi unui tânăr, care nu știe niciun cuvânt din limba localnicilor sau despre Orient, administrarea unor plantații întinse pe mii de acri și a unei forțe de muncă alcătuite din malaysieni și chinezi. Dar, pe vremea imperiului, asemenea provocări erau cât se poate de normale.

Așa că și-a făcut bagajele, și-a luat rămas-bun de la părinții săi și s-a urcat la bordul unei nave cu destinația Singapore. A învățat limba și hățșurile administrării plantațiilor de arbori de

cauciuc, lucrând acolo timp de cinci ani. Îi scria în fiecare zi câte o scrisoare de dragoste fetei căreia îi făcuse „curte”, cum se numeau pe atunci idilele amoroase, iar ea îi răspundea cu aceeași consecvență. Vrafurile de epistole, scrise pe parcursul unei săptămâni, plecau cu vasul din Anglia spre Singapore, iar de acolo ajungeau la destinație – proprietatea din Johore – cu un feribot ce făcea acest drum săptămânal.

Ducea o viață izolată și retrasă, animată doar de incursiunile făcute în fiecare săptămână cu motocicleta prin junglă, traversând șoseaua principală, apoi drumul pietruit pe dig spre Changi, unde petrecea seara alături de membrii clubului de cultivatori. Plantația de arbori de cauciuc pe care o administra era înconjurată de junglă, unde trăiau tigri, pantere negre și temutele cobre regale. Nu existau mașini, deoarece drumul spre șoseaua principală, aflată la 16 kilometri depărtare, prin jungla deasă, era o cărare îngustă și șerpuitoare, presărată cu laterit. Așa că singurul vehicul cu care se putea deplasa era motocicleta.

În apropiere, se afla satul unde trăiau muncitorii chinezi împreună cu familiile lor. Și, ca în orice sat, găseai câțiva meșteșugari – un măcelar, un brutar, un fierar și așa mai departe.

A lucrat aici timp de patru ani, până când a înțeles că nu va avea un viitor strălucit. Cauciucul nu se mai afla la mare căutare pe piață. Europa nu începuse încă reînarmarea, însă noile materiale sintetice acaparau tot mai mult piața. Cultivatorii au fost obligați să renunțe la câte douăzeci la sută din salarii pentru a avea contractele de muncă reînnoite. Celibatarii aveau două opțiuni – fie își chemau logodnicele în îndepărtatele ținuturi asiatice, fie se întorceau în Anglia. În 1935, tata pendula între aceste variante, când o întâmplare l-a făcut să ia o hotărâre.

Într-o noapte, servitorul său îl trezi cu o rugămintă.

– Tuan (*domnule*, în limba malaeză), tâmplarul satului este afară și vă roagă să-l primiți.

Obiceiul tatei era să se trezească la ora cinci dimineața, să inspecteze proprietatea timp de două ore, apoi să țină ședința de dimineață, unde, stând pe verandă, asculta, petițiile, plângerile sau verdictele pronunțate în diverse litigii. Pentru că se trezea cu noaptea în cap, se culca foarte devreme, iar tâmplarul venise după ora zece seara. Pe când se pregătea să-l amâne pentru a doua zi dimineață, își dădu seama că, poate tocmai din cauza orei înaintate în noapte, motivul pentru care tâmplarul venise să-l vadă putea fi serios.

– Poftește-l înăuntru! a spus el.

– N-o să vină, *tuan*, a protestat servitorul. Nu este vrednic de această onoare.

Tata s-a ridicat în picioare, a deschis ușa și a ieșit pe verandă. Aerul tropical al nopții l-a învăluit ca într-o mantie de catifea, iar țăntării l-au atacat cu lăcomie. Tâmplarul satului, un japonez, singurul din sat, de altfel, stătea în lumina becului de pe verandă. Tata știa că acesta avea o soție și un copil și duceau o viață retrasă, păstrând distanța față de ceilalți. Omul făcu o plecăciune adâncă.

– E vorba de fiul meu, *tuan*. Băiatul e foarte bolnav. Mă tem pentru el.

Tata a cerut lanterne și a plecat în sat. Băiatul avea vreo zece ani și se zvârcolea pe podea, cu mâinile încheștate pe abdomen. Mama lui stătea ghemuită într-un colț, cu chipul contorsionat de durere.

Tata nu era doctor, nu era nici măcar paramedic, dar un curs obligatoriu de prim-ajutor și un vraf de cărți de medicină l-au ajutat să recunoască o criză de apendicită acută. Era întuneric beznă și se apropia miezul nopții. Spitalul din Changi se afla la aproape

130 de kilometri depărtare, dar știa prea bine că apendicita transformată în peritonită l-ar fi omorât.

A cerut să i se aducă motocicletă și să i se facă plinul. Folosind eșarfa lată a soției sale, *obi*, japonezul a prins copilul de tata pe locul din spate al motocicletei, apoi cei doi au pornit la drum. Mi-a spus mai târziu că a fost o călătorie de coșmar, deoarece toate animalele de pradă vânează noaptea. Numai drumul prin junglă spre șoseaua principală, până să apuce spre sud, spre pasarela de pe dig, durase mai bine de o oră.

Când se mija de ziuă, intră în curtea spitalului din Changi, strigând cu disperare după ajutor. Asistentele au venit de-ndată și au luat copilul într-un scaun cu rotile. Din fericire, un doctor britanic, care tocmai își terminase tura de noapte, și-a dat seama dintr-o privire de gravitatea cazului și a trimis băiatul direct în sala de operație.

Apoi, doctorul s-a dus la tata în cantina spitalului și i-a spus că ajunsese exact la timp. Apendicele s-ar fi spart în scurt timp, iar consecințele ar fi putut fi letale. Dar băiatul era acum în siguranță și dormea. Apoi îi dădu eșarfa *obi* înapoi.

După ce-a făcut din nou plinul motocicletei, tata s-a întors pe plantație ca să-i liniștească pe părinții îngrijorați ai băiatului și să-și reia activitățile întârziate. Două săptămâni mai târziu, feribotul aduse corespondența și proviziile obișnuite, dar și un băiețel japonez cu un zâmbet timid pe buze și o cicatrice.

Patru zile mai târziu, tâmplarul a venit din nou la tata, de această dată în toiuul zilei. Îl aștepta lângă bungalou când tata a venit să-și bea ceaiul. Își ținea ochii în pământ în timp ce vorbea.

- *Tuan*, fiul meu va trăi. În cultura mea, atunci când un om este îndatorat cuiva, așa cum eu vă sunt îndatorat dumneavoastră, trebuie să-i ofere acestuia cel mai de preț lucru pe care îl are.

Pentru că sunt un om sărman, nu pot să vă ofer nimic altceva decât un sfat.

Apoi și-a ridicat capul și l-a ținut pe tata cu privirea.

- Plecați din Malaya, *tuan*! Dacă țineți la viața dumneavoastră, plecați de aici!

Până la moartea sa, survenită în 1991, tata n-a știut niciodată dacă sfatul tâmplarului japonez l-a determinat să ia această hotărâre sau doar i-a consolidat-o. Dar, în anul următor, 1936, în loc s-o cheme pe logodnica lui în Singapore, și-a dat demisia și s-a întors acasă. În 1941, armata imperială japoneză a invadat Malaya. În 1945, niciunul dintre contemporanii săi nu s-a mai întors acasă din lagărele japoneze.

Invasia japoneză n-a fost un act spontan. A avut la bază un plan meticolos conceput, în urma căruia forțele imperiale s-au năpustit asupra peninsulei ca un val de neoprit. Trupe britanice și australiene au fost trimise să apere punctele strategice aflate de-a lungul drumurilor principale din sudul peninsulei. Dar japonezii nu au venit pe acolo.

De pe plantațiile de arbori de cauciuc au apărut numeroși spioni infiltrați acolo cu mulți ani în urmă. Japonezii au pornit spre sud, străbătând, pe sute de biciclete, cărările înguste și necunoscute din junglă, conduși de acești spioni. Alții au venit pe mare, luând coasta cu asalt, călăuziți de luminile lanternelor mânuite de localnicii care cunoșteau ca-n palmă țărul și golfurile înconjurătoare.

Trupele britanice și australiene au fost luate prin surprindere și încercuite de soldații japonezi, apăruți de pretutindeni, sub îndrumarea numeroșilor spioni. Luptele s-au încheiat în doar câteva zile, iar așa-zisa fortăreață inexpugnabilă din Singapore a fost cucerită de japonezii de pe uscat, în timp ce tunurile ei vegheau, amenințătoare, marea.

Pe când eram copil, dar suficient de mare ca să înțeleg, tata mi-a povestit aceste lucruri, spunându-mi că erau adevărate, și se petrecuseră cu șapte ani înainte de invazia japonezilor din decembrie 1941. Nu a știut sigur niciodată dacă tâmplarul din sat fusese spion; știa doar că, de-ar fi căzut prizonier, ar fi pierit și el ca toți ceilalți.

S-ar putea, așadar, să datorez venirea mea pe lume sfatului rostit în șoaptă de un tâmplar recunoscător. Din 1945 și până astăzi, japonezii au fost făcuți răpunzători pentru multe lucruri, și poate și pentru asta.

O cutie mare cu pudră de talc

Primăvara anului 1940 n-a fost o perioadă liniștită în East Kent. Hitler luase cu asalt Europa. Franța capitulase în doar trei săptămâni. Danemarca și Norvegia căzuseră și ele în mâinile invadatorilor germani, urmate de Belgia, Luxemburg și Olanda.

Trupele britanice din Franța, care fuseseră încercuite și, deci, nevoite să se retragă spre Dunkerque și Calais, au scăpat ca prin minune, fără echipament și armament, cu ajutorul unor bărci conduse de civili, care au traversat Canalul Mânecii de pe coasta engleză și au salvat 330 000 de soldați, aducându-i în siguranță, în ciuda sorților potrivnici, pe țărmul presărat cu dune de nisip.

Țările Europei se aflau fie sub dominația lui Hitler, având în frunte guverne servile și colaboraționiste, fie adăpostindu-se sub umbrela neutralității. Prim-ministrul britanic fusese înlocuit de la cârma țării cu Winston Churchill, care jura că Anglia va continua să lupte. Dar cu ce? Marea Britanie era complet singură și izolată.

Întregul comitat Kent aștepta invazia germană, renumita Operațiune Leul de Mare, în urma căreia, în „Ziua Vulturului”, armata germană avea să atace țărmurile britanice, cucerind și ocupând țara.

Tata se înrolase deja ca voluntar în armată, dar era încă încartiruit în Kentul natal și locuia acasă. Dacă invazia avea să se materializeze, el și mama se hotărâseră să-și pună capăt zilelor cu ajutorul ultimului galon de petrol pe care îl mai aveau. Dar nu

voiau să mă ia și pe mine cu ei. Pentru că aveam părul blond și ondulat, sperau ca naziștii să mă considere un arian „de rasă pură” și să mă crească într-un orfelinat. Dar cum aveau să mă mute în siguranță în altă parte?

Soluția le-a fost oferită de una dintre clientele atelierului de croitorie al mamei. Aceasta era directoarea Institutului Norland, renumita școală de bone din Norland, ale cărei absolvente creșteau de ani buni copiii familiilor bogate sau nobile din întreaga lume. Institutul se afla în Hothfield, un sat de la periferia Ashfordului. Personalul institutului avea să fie evacuat în comitatul Devon, aflat departe, în sud-vestul țării. Fără să mai stea vreo clipă pe gânduri, mama a întrebat-o pe clienta ei dacă puteau să mă ia și pe mine cu ei.

Directoarea a șovăit la început, dar adjuncta ei a intervenit, spunând că viitoarele bone aveau nevoie să exerseze, așa că, de ce nu pe mine? Și au bătut palma. Când trenul în care se aflau personalul și elevele Institutului Norland a plecat din Ashford, mă aflam și eu la bord. Era luna mai a anului 1940; aveam douăzeci de luni.

E greu să descrii lumii moderne sau să explici noii generații durerea părinților care își vedeau copiii duși din Ashford sub privirile înlăcrimate ale mamelor și ale câtorva tați rămași în oraș, care nu mai sperau să îi mai vadă vreodată. Așa era atunci gara din Ashford.

Nu-mi amintesc cele cinci luni petrecute în Devon, sub îngrijirea tinerelor bone care învățau să mă pună în pat, să mă ia în brațe și care-mi schimbau mereu scutecele. Toate acestea se petreceau cu mult înainte de apariția pampersilor absorbantți cu arici, din vremurile moderne. Pe atunci, scutecele erau din tricot flaușat și se fixau cu ace de siguranță.

Nici nu apucam să trag vreun vânt sau să scap câteva picături de pipi, că întregul arsenal era schimbat pe loc cu unul nou. Și din

acesta nu putea lipsi pudra de talc – în cantități industriale. Cred că aveau cel mai „prăfuit” funduleț din regat.

Dar avioanele de vânătoare britanice și-au făcut bine treaba. Pe 15 septembrie, nemții au cedat. Trupele germane de pe coasta franceză au făcut cale-ntoarsă, aruncând o ultimă privire spre stâncile albe de peste Canalul Mânecii, pe care nu vor reuși niciodată să le cucerească, și au pornit spre est. Hitler pregătea planul de invadare a Rusiei din iunie 1941. Navele de desant se clătinau neputincioase, legate de cheiurile din Boulogne și Calais.

Operațiunea Leul de Mare se încheiase; iar Ziua Vulturului n-a mai venit niciodată.

Avioanele și trupele britanice plecau în misiuni de recunoaștere. Notau și fotografiau, apoi raportau informațiile. Anglia era salvată – salvată, cel puțin, ca să continue lupta. Dar bombardamentele aviației germane Luftwaffe asupra Londrei și a regiunilor din sud-est nu vor conțeni. Majoritatea copiilor evacuați vor rămâne departe de părinții lor, dar exista șansa ca, într-o bună zi, familiile să se întregesc din nou.

Părinții mei n-au mai putut însă să îndure dorul despărțirii. M-au adus înapoi și am rămas în casa de pe Elwick Road, din Ashford, pe toată perioada războiului.

Nu-mi amintesc nimic din toate astea – nici călătoria în Devon, nici grija neconținută a viitoarelor bone și întoarcerea acasă. Dar ceva mi-a rămas adânc întipărit în subconștient. Mi-au trebuit ani întregi până am reușit să-mi stăpânesc fiorii pe care îi simțeam ori de câte ori mă aflam în prezența unei doamne ce-mi oferea, surâzătoare, o cutie mare cu pudră de talc.